

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A

O SEKTORU LEASINGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

31. 3. 2016.

Sarajevo, svibanj 2016.

I. UVOD	3
II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH	4
1. STRUKTURA LEASING SEKTORA	4
1.1. Status, broj i poslovna mreža.....	4
1.2. Struktura vlasništva	5
1.3. Kadrovska struktura.....	5
2. FINACIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	6
2.1. Bilanca stanja.....	6
2.1.1. Kvaliteta aktive.....	8
2.2. Struktura pasive	10
2.3. Profitabilnost.....	11
3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNI UDJEL, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE	12
3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga	12
3.2. Tržišni udjel prema finacijskom volumenu i broju ugovora.....	14
3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa	15
3.4. Prigovori korisnika leasing usluga – fizičke osobe.....	17
III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	17
IV. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA	19
PRILOZI	21
Prilog 1. Osnovni podaci	21
Prilog 2. Pregled vlasničke strukture	22
Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove	23
Prilog 4. Pregled rezervi za finacijski leasing.....	23
Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja	24
Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka	25
Prilog 7. Rangiranje bilančne sume	26
Prilog 8. Pregled osnovnih finacijskih pokazatelja.....	27

I. UVOD

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor leasing društava, sačinila je Informaciju o sektoru leasinga u Federaciji BiH na dan 31. 3. 2016. na temelju analize izvješća o poslovanju koje su leasing društva dostavila Agenciji (posredni-off site nadzor), podacima kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (neposredni-on site nadzor), te ostalim informacijama i podacima koje leasing društva dostavljaju Agenciji.

Poslovanje leasing društava u Federaciji BiH je regulirano Zakonom o leasingu koji je stupio na snagu 3. siječnja 2009. („Službene novine Federacije BiH broj: 85/08, 39/09 i 65/13). Zakonom su definirani uvjeti za osnivanje, poslovanje i prestanak rada leasing društava, prava i obveze subjekata u poslovima leasinga, upravljanje rizicima, financijsko izvještavanje, aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i nadzor nad poslovanjem leasing društava.

Nadzor nad leasing društvima je uspostavljen nakon izdavanja licencije za rad leasing društvima od strane Agencije s ciljem stalnog praćenja poslovanja i financijskog stanja svakog pojedinačnog leasing društva i sektora leasinga u Federaciji BiH u cjelini, utvrđivanjem usklađenosti poslovanja leasing društava s važećim propisima, te analiziranjem i provjerama financijskih izvještaja leasing društava.

Bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 31. 3. 2016. iznosila je 443.453 tisuća KM, što je za 21.419 tisuća KM ili 4,61% manje u odnosu na 31. 12. 2015.

Ukoliko se usporede pojedinačne bilančne sume sedam leasing društava s podacima na dan 31. 12. 2015., dolazi se do zaključka da je kod dva leasing društva evidentan porast bilančne sume u iznosu od 4.398 tisuća KM, dok je kod pet leasing društava evidentan pad bilančne sume u ukupnom iznosu od 25.817 tisuća KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi 62,19% ili 13.321 tisuća KM.

U razdoblju od 1.1. do 31.3.2016. djelatnost leasinga u Federaciji BiH kao rezultat poslovanja je ostvarila dobit u iznosu od 663 tisuća KM. Tri leasing društva su iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 1.163 tisuće KM, dok su četiri leasing društva iskazala pozitivan financijski rezultat u iznosu od 1.826 tisuća KM.

Ukupni kapital leasing društava je na dan 31. 3. 2016. iznosio 47.873 tisuća KM. U usporedbi s 31. 12. 2015., navedena pozicija je veća za 592 tisuće KM ili 1,25%. Svih sedam leasing društava je iskazalo ukupan iznos kapitala iznad minimalnog iznosa propisanog zakonskim odredbama.

Makroekonomski pokazatelji za 2015. godinu i prognoze za 2016. godinu također ukazuju na stabiliziraju ekonomskih kretanja kako u Federaciji u BiH, tako i u BiH u cjelini. Prema preliminarnim podacima Agencije za statistiku BiH realni rast BDP-a za 2015. godinu je iznosio 3,2%, na što su najviše utjecali oporavak inozemne potražnje (jačanje izvoznog sektora) i oporavak domaće prerađivačke industrije. Također, broj zaposlenih na kraju 2015. godine veći je za 1,1% u odnosu na kraj 2014. godine. Preliminarni statistički podaci za I. kvartal 2016. godine ukazuje na nastavak trenda rasta industrijske proizvodnje, kako po mjesecima tijekom I. kvartala

(stopa promjene indeksa za razdoblje ožujak-veljača 2016. godine 2,4%), tako i u usporedbi s istim razdobljem prethodne poslovne godine (stopa promjene indeksa za ožujak 2016. – ožujak 2015. godina 10,3%). Prema posljednjim dostupnim projekcijama MMF-a, rast realnog BDP-a u 2016. godine trebao bi iznositi 3%, a u 2017. godini 3,2%.

Neposredni nadzor nad poslovanjem leasing društava provode ovlaštene osobe Agencije sveobuhvatnim i ciljanim kontrolama - pregledom poslovanja na licu mjesta. Kontroliranim leasing društvima nakon konačnosti zapisnika izdaju se nalozi za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u cilju unapređenja, zakonitosti, profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju.

U razdoblju od 1.1 do 31.3.2016. obavljena je jedna kontrola izvršenja naloga po rješenju Agencije i ciljana kontrola usklađenosti poslovanja leasing društva sa sjedištem u Republici Srpskoj (poslovanje na području Federacije BiH) sa Zakonom o zaštiti korisnika finansijskih usluga („Službene novine Federacije BiH” broj: 31/14), Zakonom o zaštiti žiranaata ("Službene novine FBiH", broj: 100/13) i podzakonskom regulativom kojom se definiraju prethodno navedene oblasti poslovanja.

U podatke iskazane u Informaciji na dan 31. 3. 2016. su uključeni podaci dostavljeni od sedam leasing društava koja posjeduju dozvolu za obavljanje poslova leasinga u Federaciji BiH, ukoliko nije drugačije naznačeno.

II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA LEASING SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Dozvolu za obavljanje leasinga na dan 31. 3. 2016. je posjedovalo 7 leasing društava, koja su djelatnost leasinga obavljala u sjedištu društva, kao i u 5 podružnica, od kojih se 2 podružnice nalazi u Federaciji BiH i 3 podružnice u Republici Srpskoj.

Tijekom prvog kvartala 2016. godine leasing društvo sa sjedištem u Republici Srpskoj je zatvorilo tri od ukupno četiri podružnice registrirane na području Federacije BiH uslijed odluke vlasnika o prestanku poslovanja leasing društva.

Dozvolu za obavljanje poslova leasinga na dan 31. 3. 2016. posjeduju sljedeća leasing društva:

1. ASA Aleasing d.o.o. Sarajevo,
2. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,
3. Porsche Leasing d.o.o. Društvo za poslove leasinga,
4. Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
5. Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo,
6. UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo i
7. VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

1.2. Struktura vlasništva

Tijekom prvog kvartala 2016. godine nije bilo izmjena u strukturi vlasništva leasing društava u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje. Tri leasing društva nalaze u 100% vlasništvu nerezidentnih pravnih osoba, dva leasing društva se nalaze u većinskom vlasništvu (preko 51%) nerezidentnih pravnih osoba, dok se dva leasing društva nalazi u 100% vlasništvu rezidentnih pravnih osoba. Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture leasing društava dani su u Prilogu 2. Informacije.

1.3. Kadrovska struktura

Na dan 31. 3. 2016. u sektoru leasinga je ukupno angažirano 164 zaposlenika, od čega su 134 zaposlenika angažirana putem ugovora o radu (stalno zaposleni), dok je 30 zaposlenika angažirano na privremenim poslovima.

Od ukupnog broja stalno zaposlenih, 6 zaposlenika je angažirano u leasing društvu čije je sjedište u Republici Srpskoj, a koji su zaposleni u podružnici u Federaciji BiH.

U usporedbi s krajem prethodne poslovne godine evidentno je značajno smanjenje broja zaposlenih uslijed obustavljanja novih poslovnih aktivnosti jednog leasing društva registriranog u Federaciji BiH tijekom IV. kvartala 2015. godine, kao i uslijed zatvaranja podružnica na području Federacije BiH od strane leasing društva registriranog u Republici Srpskoj.

U Tablici 1. Informacije su iskazani usporedni podaci o broju zaposlenih u leasing društvima na dan 31. 12. 2015. i 31. 3. 2016.

Tablica 1. Usporedni prikaz broja zaposlenih u leasing sektoru

Broj zaposlenih u leasing društvima sa sjedištem u FBiH	31.12.2015	31.3.2016
Broj stalno zaposlenih	141	128
Broj privremeno zaposlenih	28	30
Broj zaposlenih u leasing društvima sa sjedištem u RS na području FBiH	31.12.2015	31.3.2016
Broj stalno zaposlenih	9	6
Broj privremeno zaposlenih	0	0
UKUPNO	178	164

U kvalifikacijskog strukturi zaposlenih u leasing sektoru na dan 31. 3. 2016. najveći udjel imaju zaposlenici s visokom stručnom spremom (73,88%), nakon čega slijede zaposlenici sa srednjom stručnom spremom (14,18%).

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi leasing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 31. 3. 2016. na razini sektora leasinga na svakog zaposlenog se odnosi 3.309 tisuća KM aktive (31. 12. 2015. – 3.296 tisuća KM po

zaposlenom). Analitički pokazatelji za pojedinačna leasing društva kreću se u rasponu od 673 do 4.452 tisuća KM aktive po zaposlenom.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1. Bilanca stanja

Ukupna bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 31. 3. 2016. je iznosila 443.453 tisuće KM, što je za 21.419 tisuća KM ili 4,61% manje u odnosu na 31. 12. 2015. Pojedinačno promatrano, kod dva leasing društva je iskazan porast bilančne sume u iznosu od 4.398 tisuća KM, dok je kod pet leasing društava evidentiran pad bilančne sume u ukupnom iznosu od 25.817 tisuća KM, od čega se na jedno leasing društvo, koje je uslijed odluke vlasnika krajem prethodne poslovne godine obustavilo nove poslovne aktivnosti, odnosi 62,19% ili 13.321 tisuća KM. Odluka vlasnika je uslijedila uslijed nemogućnosti pronalaska strateškog partnera za prodaju vlasničkog udjela u navedenom leasing društvu.

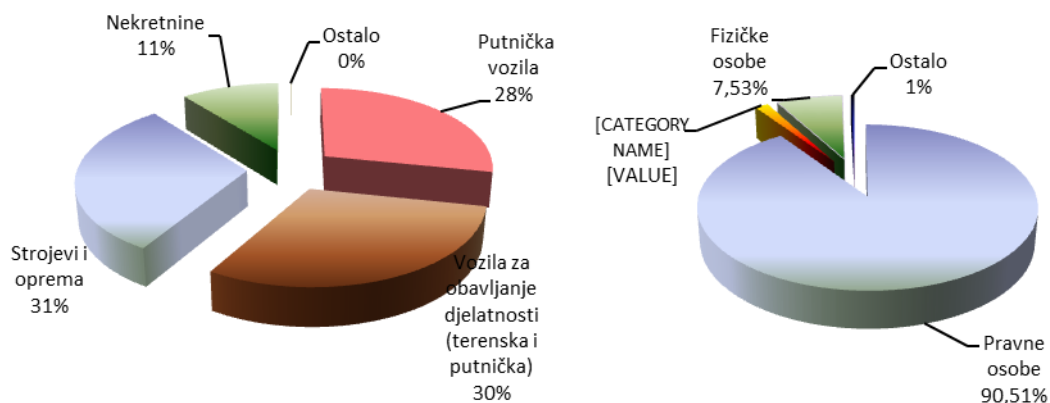
Na dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) odnosi se 61,96% od ukupne aktive leasing društava. Promatrano po razdobljima, koncentracija bilančne sume dva najveća leasing društva je u kontinuiranom porastu iz razloga obustavljanja novih poslovnih aktivnosti u tri leasing društva koja imaju dozvolu za obavljanje poslova leasinga u Federaciji BiH.

U strukturi ukupne aktive leasing društava najznačajniji udjel su imala neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga koja iznose 320.029 tisuća KM ili 72,17% od ukupne aktive sektora leasinga. U usporedbi sa 31. 12. 2015., neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga su manja za 14.209 tisuća KM ili 4,25%, dok su bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga manja za 14.632 tisuća KM ili 3,81%. U strukturi potraživanja po osnovi financijskog leasinga, na ugovore odobrene po osnovi financiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti se odnosi 58,58%, na ugovore odobrene po osnovi financiranja opreme se odnosi 30,66%, dok se na ugovore financijskog leasinga nekretnina odnosi 10,75%.

Smanjenje neto i bruto potraživanja po financijskom leasingu je uzrokovano činjenicom da je jedno leasing društvo, koje je u prethodnim razdobljima poslovanja dominiralo po osnovi broja i volumena novozaključenih leasing ugovora, tijekom četvrtog kvartala 2015. godine obustavilo nove poslovne aktivnosti.

U strukturi potraživanja prema korisniku leasinga i predmetu leasinga nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja i ista je iskazana u Grafikonu 1. Informacije.

Grafikon 1. Struktura potraživanja po osnovi financijskog leasinga prema predmetu i korisniku leasinga na dan 31. 3. 2016.

Neto potraživanja po osnovi zajma su na dan 31. 3. 2016. iznosila 48.394 tisuća KM ili 10,91% od iznosa ukupne aktive sektora leasinga. U odnosu na 31. 12. 2015., neto potraživanja po osnovi zajma su smanjena za 720 tisuća KM ili 1,47%, dok su bruto potraživanja manja za 797 tisuća KM ili 1,46%. Potraživanja po osnovi zajmova u strukturi ukupne aktive leasing društava se kontinuirano smanjuju jer je Zakonom o leasingu leasing društvima zabranjeno zaključivanje ugovora o zajmu i isti će ostati u bilancama dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni. Promatrano po razdobljima, otplata po osnovi zajmova iskazuje znake stagnacije (usporene otplate) iz razloga jer leasing društvo koje u svom portfelju ima značajan iznos potraživanja po osnovi zajma u prethodnim razdobljima poslovanja odobrilo moratorij u plaćanju ugovorenih obveza do okončanja procesa revitalizacije poslovanja klijenata kojima su isti odobreni.

Od ukupno iskazanog iznosa neto potraživanja po osnovi zajma, 47.253 tisuća KM ili 97,64% se odnosi na potraživanja jednog leasing društva, koje u svom portfelju ima značajne iznose potraživanja po zajmu, od kojih se 39.146 tisuća KM ili 82,84% odnosi na potraživanja od supsidijarnih osoba, putem kojih su prije stupanja na snagu Zakona o leasingu financirani projekti izgradnje nekretnina.

U strukturi potraživanja po osnovi zajma, na zajmove odobrene po osnovi financiranja nekretnina se odnosi 88,64%.

Iskazano stanje bilančne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 31. 3. 2016. je iznosilo 9.782 tisuća KM, što je za 3.423 tisuće KM ili 53,83% više u odnosu na 31. 12. 2015. Udjel navedene pozicije u ukupnoj aktivi se povećao sa 1,37%, koliko je iznosio na kraju 2015. godine, na 2,21% koliko je iznosio na dan 31. 3. 2016.

Iskazano stanje pozicije plasmani bankama je na dan 31. 3. 2016. iznosilo 9.142 tisuće KM, što je za 7.402 tisuće KM ili 44,74% manje u odnosu na 31. 12. 2015. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva leasing društava kod komercijalnih banaka. Značajno smanjenje prethodno navedenih pozicija je uzrokovano otplatom postojećih kreditnih obveza leasing društava i smanjenim novim kreditnim zaduženjima uslijed manjeg opsega novih financiranja.

Neto vrijednost osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga na dan 31. 3. 2016. je iznosila 27.371 tisuća KM i za 230 tisuća KM ili 0,85% je veća u odnosu na 31. 12. 2015. Pojedinačno promatrano, kod dva leasing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih

sredstava financiranih putem operativnog leasinga u iznosu od 1.107 tisuća KM, dok je kod 4 leasing društva iskazano smanjenje u iznosu od 877 tisuća KM (jedno leasing društvo već dulje razdoblje u portfelju nema aktivnih ugovora operativnog leasinga).

U Tablici 2. Informacije prikazani su podaci neto bilančnih pozicija aktive za posljednja dva izvještajna razdoblja.

Tablica 2. Struktura neto bilančnih pozicija aktive

(000 KM)

Bilančne pozicije	31.12.2015	% udjel u aktivi	31.3.2016	% udjel u aktivi	INDEKS
Financijski leasing – neto	334.238	71,90%	320.029	72,17%	96
Operativni leasing – neto	27.141	5,84%	27.371	6,17%	101
Zajam – neto	49.114	10,57%	48.394	10,91%	99
Ostala aktiva	54.379	11,70%	47.659	10,75%	88
Ukupna aktiva	464.872	100,00%	443.453	100,00%	95

2.1.1. Kvaliteta aktive

Prema podacima iz izvješća leasing društava, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 31. 3. 2016. iskazane su u iznosu od 5.787 tisuća KM i iste su za 263 tisuće KM ili 4,76% veće u odnosu na 31. 12. 2015. U strukturi potraživanja po financijskom leasingu na dan 31. 3. 2016. je iskazano ukupno 7.861 tisuća KM dospjelih neizmirenih potraživanja, dok je na dan 31. 12. 2015. iskazan iznos od 9.013 tisuća KM, što predstavlja smanjenje od 1.170 tisuća KM ili 12,96%.

U Tablici 3. Informacije je iskazan usporedni pregled formiranih rezervi po kategorijama kašnjenja.

Tablica 3. Usporedni prikaz formiranih rezervi za financijski leasing po kategorijama kašnjenja (000 KM)

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2015	Ukupne rezerve 31.3.2016	INDEKS
0-60	2.188	2.247	103
60-90	626	701	112
90-180	744	993	133
preko 180	1.892	1.846	98
preko 360	74	0	0
UKUPNO	5.524	5.787	105

Pojedinačno promatrano, na dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) se odnosi 59,27% od ukupno formiranih rezervi za gubitke. Kod četiri leasing društva je iskazano povećanje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31. 12. 2015. u ukupnom iznosu od 603 tisuće KM, dok je kod dva leasing društva evidentirano smanjenje formiranih rezervi za gubitke

u odnosu na 31. 12. 2015. u ukupnom iznosu od 340 tisuća KM (jedno leasing društvo nije formiralo rezerve za gubitke).

Rezerve za zajmove na dan 31. 3. 2016. su iznosile 5.233 tisuća KM i manje su za 77 tisuća KM ili 1,45% u odnosu na 31. 12. 2015., kada su rezerve za zajmove iznosile 5.310 tisuća KM. Cjelokupan iznos formiranih rezervi za zajmove na dan 31. 3. 2016. je formiran od strane jednog leasing društva koje u svom portfelju ima najznačajniji iznos potraživanja po ugovorima zajma od supsidijarnih osoba.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po financijskom leasingu i zajmu na dan 31. 3. 2016. je iznosio 113.662 tisuće KM i za 2.815 tisuća KM je manji u odnosu na 31. 12. 2015. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, 53.602 tisuće KM ili 47,16% se odnosi na otpise formirane od strane jednog leasing društva. Tijekom prvog kvartala iskazano je 875 tisuća KM novih otpisa, od čega se 66,29% odnosi na otpise formirane od strane dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive). U usporedbi s prethodnim izvještajnim razdobljima konstatirano je kontinuirano smanjenje iskazanih iznosa novih otpisa, što ukazuje na činjenicu da su leasing društva unaprijedila kriterije odobravanja novih financiranja, a što je u konačnici uzrokovalo povećanje kvalitete kamatonosne aktive na razini sektora. Naplata otpisanih potraživanja je iskazana u iznosu od 865 tisuća KM, od čega se 40,58% odnosi na naplatu iskazanu od strane jednog leasing društva. Na poziciji trajnih otpisa je iskazan iznos od 2.825 tisuća KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi 87,61%.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga na dan 31. 3. 2016., uslijed raskida leasing ugovora s korisnikom leasinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup predmeta leasinga, iznosila je 15.600 tisuća KM i manja je za 1.228 tisuća KM ili 7,29% u odnosu na 31. 12. 2015. Iskazana vrijednost se odnosi na 67 izuzetih jedinica, što je za 21 izuzeti predmet ili 23,86% manje u odnosu na 31. 12. 2015. U Tablici 4. Informacije je iskazana usporedna struktura izuzetih predmeta leasinga na dan 31. 3. 2016. i 31. 12. 2015.

Tablica 4. Broj i vrijednost izuzetih predmeta leasinga

(000 KM)

Red. Broj	VRSTA PREDMETA LEASINGA	31.12.2015		31.3.2016	
		Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost
1.	Putnička vozila	31	408	27	431
2.	Vozila za obavljanje djelatnosti	18	343	14	182
3.	Strojevi i oprema	15	545	6	505
4.	Nekretnine	24	15.532	20	14.482
5.	Šinska vozila, plovni i zrakoplovni objekti	0	0	0	0
6.	Aparati za kućanstvo	0	0	0	0
7.	Ostalo	0	0	0	0
Ukupno		88	16.828	67	15.600

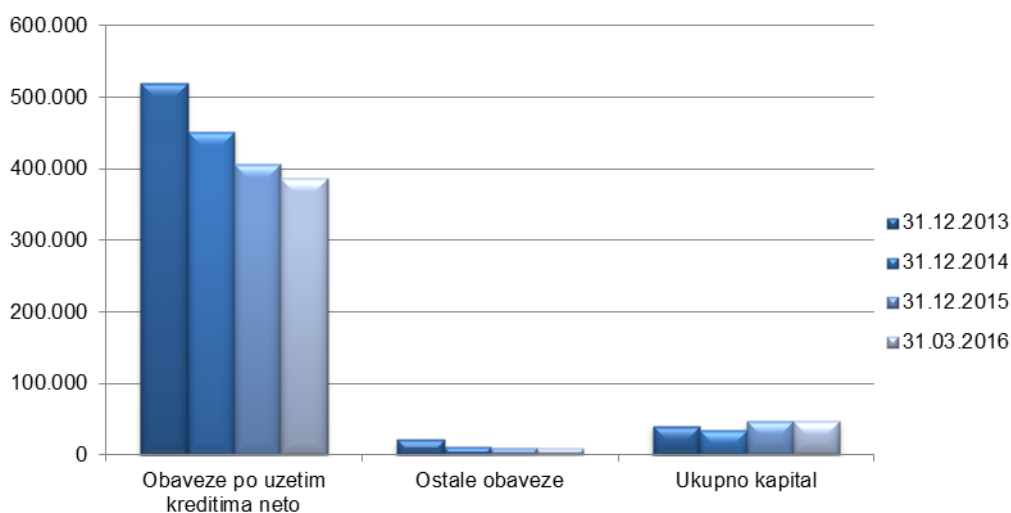
Pojedinačno promatrano, 10.455 tisuća KM ili 67,02% od ukupne vrijednosti izuzetih predmeta leasinga koji su u posjedu leasing društava se odnosi na predmete leasinga izuzete od strane jednog leasing društva.

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta leasinga na dan 31. 3. 2016., 14.482 tisuća KM ili 92,83% se odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su leasing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obveza od strane korisnika leasinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na tri leasing društva. Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja financiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo financiranje preuzetih nekretnina putem financijskog ili operativnog leasinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

2.2. Struktura pasive

Obveze po uzetim kreditima na 31. 3. 2016. i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive leasing društava (87,10% od ukupnog iznosa bilančne sume). U Grafikonu 2. Informacije iskazana je usporedna struktura pasive sektora po izvještajnim razdobljima.

Grafikon 2. Struktura pasive – usporedni podaci (000 KM)

Usljed smanjenih poslovnih aktivnosti leasing društava ukupne obveze po kreditima na dan 31. 3. 2016. smanjene su za 21.044 tisuća KM ili 5,17% u odnosu na 31. 12. 2015. kada je navedena pozicija iznosila 407.307 tisuća KM. Od ukupnog iznosa obveza po uzetim kreditima, 366.287 tisuća KM ili 94,83% se odnosi na dugoročne obveze.

U strukturi izvora financiranja nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja. Na zaduženja komercijalnih stranih i domaćih banaka koje uglavnom pripadaju grupacijama kojima leasing društva pripadaju se odnosi 60,17% od ukupnih kreditnih zaduženja, dok se 17,13% odnosi na direktna zaduženja od osnivača i 22,70% se odnosi na zaduženja od europskih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG). Sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih poduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdanim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija.

Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa koju leasing društva plaćaju na izvore sredstava u razdoblju od 1.1. do 31.3.2016. je iznosila 2,26% na godišnjoj razini (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u promatranom razdoblju) i ista je u

blagom padu u odnosu na 31. 12. 2015. kada je iznosila 2,56%. Kamatne stope na izvore sredstava leasing društava uglavnom su vezane za varijabilni indeks EURIBOR, čija je prosječna vrijednost tijekom prvog kvartala 2016. godine imala negativnu vrijednost (prosječna vrijednost 6 EURIBOR -0,09%).

Ukupni kapital leasing društava je na dan 31. 3. 2016. iznosio 47.873 tisuća KM. U usporedbi s 31. 12. 2015., navedena pozicija je veća za 592 tisuće KM ili 1,25%. Povećanje je nastalo uslijed činjenice da je sektor na dan 31. 3. 2016. iskazao dobit u poslovanju. Sva leasing društva su iskazala ukupan iznos kapitala veći od minimalnog iznosa propisanog odredbama članka 8. Zakona o leasingu.

2.3. Profitabilnost

Na razini sektora leasinga u razdoblju od 1.1. do 31.3.2016. iskazana je neto dobit u iznosu od 663 tisuća KM. Pojedinačno promatrano, četiri leasing društva su iskazala pozitivan financijski rezultat u iznosu od 1.826 tisuća KM, dok su tri leasing društva iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 1.163 tisuće KM. Ukoliko se uzme u obzir činjenica da je sektor u istom razdoblju prethodne godine iskazao dobit u iznosu od 925 tisuća KM, može se konstatirati da poslovanje leasing društava u FBiH ukazuju na stabilizaciju poslovanja.

Prihodi od kamata u razdoblju od 1.1. do 31.3.2016. iznosili su 6.202 tisuća KM, što je za 737 tisuća KM ili 10,62% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ukoliko se promatraju pojedinačne pozicije prihoda od kamata, pozicija prihoda po osnovi kamata iz financijskog leasinga je iznosila 4.635 tisuća KM i za 292 tisuće KM ili 6,72% je veća u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Pozicija ostalih prihoda po kamati je smanjena u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 392 tisuće KM ili 24,58%. Pozicija kamate na plasmane bankama je iznosila 83 tisuće KM i ista je značajno manja (87,99%) u odnosu na isto razdoblje prethodne godine iz razloga jer su leasing društva raspolagala značajno manjim iznosima slobodnih novčanih sredstava koja su oročavala kod komercijalnih banaka u zemlji.

Rashodi po osnovi kamata su iznosili 2.284 tisuće KM, što je za 553 tisuće KM ili 19,49% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Razlog smanjenja kamatnog rashoda je značajno niži iznos kreditnih zaduženja uslijed smanjenog volumena novih financiranja.

Ukupan neto prihod od kamata iskazan za razdoblje od 1.1. do 31.3.2016. je iznosio 3.918 tisuća KM, što predstavlja neznatno smanjenje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (smanjenje u iznosu od 184 tisuće KM ili 4,49%).

Kategorija operativnih prihoda je u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine manja za 1.315 tisuća KM ili 21,22% uslijed smanjenja prihoda po osnovi naplate otpisanih potraživanja u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje za 519 tisuća KM i smanjenja kategorije ostalih prihoda za 617 tisuća KM.

Na izvještajnoj poziciji troškova rezervi za gubitke na dan 31. 3. 2016. je iskazan iznos od 828 tisuća KM, što predstavlja smanjenje za 406 tisuća KM ili 32,90% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kada su troškovi rezervi iznosili 1.234 tisuće KM. Navedeno smanjenje

troškova rezervi ukazuje na činjenicu da su leasing društva u prethodnom razdobljima poslovanja formirala adekvatne rezerve za gubitke, što je u velikoj mjeri utjecalo na pozitivan finansijski rezultat prethodne i tekuće poslovne godine. Cjelokupan iznos troškova rezervi za gubitke na dan 31. 3. 2016. se odnosi na troškove rezervi po finansijskom leasingu i isti je za 159 tisuća KM ili 16,11% manji u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Na izvještajnoj poziciji rezervi za zajmove nisu iskazani troškovi rezervi za gubitke iz razloga jer su leasing društva u kumulativu ostvarila prihod na navedenoj poziciji u iznosu od 77 tisuća KM (prihod iskazan uslijed kumulativnog smanjenja ukupnih rezervi u odnosu na 31. 12. 2015. – otpuštanje rezervi), a što je izvještajno iskazano na poziciji ostalih operativnih prihoda.

3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNI UDJEL, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE

3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga

Djelatnost leasinga tijekom I. kvartala 2016. godine bilježi smanjenje poslovnih aktivnosti u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja. Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog leasinga u razdoblju od 1.1. do 31.3.2016. je iznosila 25.711 tisuća KM i za 13.748 tisuća KM ili 34,84% je manja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Broj novozaključenih ugovora u I. kvartalu 2016. godine iznosi 650 ugovora i za 93 ugovora ili 12,52% je manje u odnosu na broj ostvarenih ugovora u istom razdoblju prethodne godine.

Vrijednost novozaključenih ugovora u I. kvartalu 2016. godine je za 10.738 tisuća KM ili 29,46% manja u odnosu na iznos koji su leasing društva ostvarila u IV. kvartalu 2015. godine, kada je vrijednost novozaključenih ugovora iznosila 36.449 tisuća KM.

Prosječna vrijednost ugovora zaključenih tijekom I. kvartala 2016. godine je iznosila 40 tisuća KM i na istoj je razini u odnosu na prosječnu vrijednost ugovora u istom razdoblju prošle godine. Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora, 23.473 tisuće KM ili 91,30% se odnosi na ugovore finansijskog leasinga, s prosječnom (ponderiranom) nominalnom kamatnom stopom od 5,19% i ponderiranom efektivnom kamatnom stopom od 8,35%.

U Tablici 5. Informacije su prikazani usporedni pokazatelji novih financiranja po predmetu leasinga i vrsti ugovora.

Tablica 5. - Struktura iznosa financiranja prema predmetu leasinga

(000 KM)

	I Q 2015. godina			I Q 2016. godina		
	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO
Vozila	22.267	1.445	23.712	20.232	2238	22.470
Oprema	15.747	0	15.747	3.241	0	3.241
Nekretnine	0	0	0	0	0	0
Ostalo	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	38.014	1.445	39.459	23.473	2.238	25.711

Napominjemo da su tri leasing društva registrirana u Federaciji BiH obustavila nova financiranja, kao i leasing društvo registrirano u Republici Srpskoj, koje je u prethodnim razdobljima poslove na području Federacije BiH obavljalo putem podružnica registriranih u Federaciji BiH.

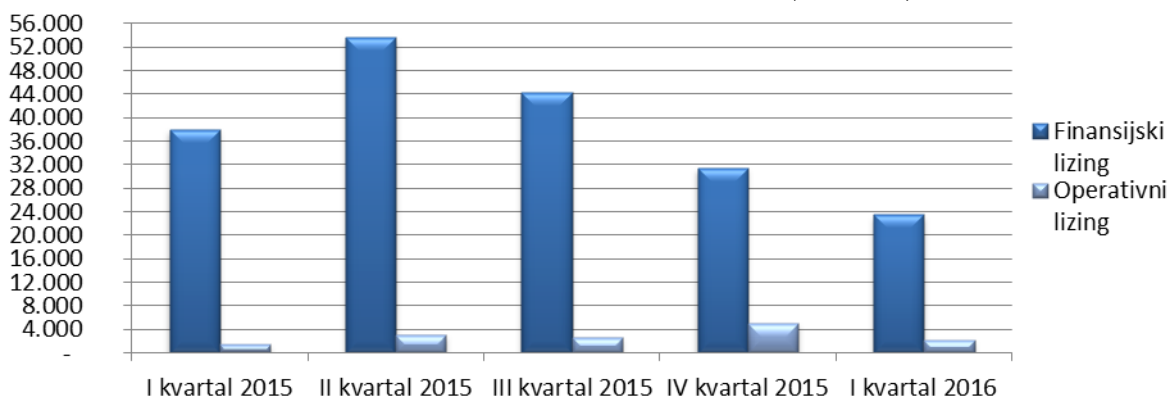
U istom razdoblju prethodne godine ukupan iznos financiranja je ostvaren od strane pet (od ukupno šest društava registriranih u Federaciji BiH) i četiri podružnice Društva registriranog u Republici Srpskoj. Upravo navedena činjenica je uzrokovala i značajno smanjenje ukupnog iznosa financiranja u odnosu na prethodna poslovna razdoblja. Dodatni faktor koji je utjecao na značajno smanjenje iznosa financiranja je i činjenica da je u istom razdoblju prethodne poslovne godine jedno leasing društvo iskazalo iznimno veliku realizaciju novih plasmana iz razloga jer su tijekom prvog kvartala 2015. godine aktivirani leasing ugovori u materijalno značajnom iznosu, a koji su zaključeni tijekom 2013. i 2014. godine, uslijed dugog roka isporuke i montaže financirane opreme (sukcesivna isporuka i aktiviranje ugovora).

Od ukupno ostvarenog volumena novozaključenih ugovora tijekom I. kvartala 2016. godine, 8.803 tisuće KM ili 34,24% se odnosi na vrijednost ugovora zaključenih od strane jednog leasing društva.

U strukturi novih plasmana prema vrsti korisnika leasinga dominiraju plasmani prema pravnim osobama (90,12% od ukupnog iznosa financiranja tijekom I. kvartala 2016. godine). Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je financiranje putem leasinga za fizičke osobe nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga nedovoljno razvijene palete leasing proizvoda koji se nude na tržištu za fizičke osobe, kao i obveza plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

U Grafikonu 3. Informacije iskazan je usporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga po kvartalima u 2015. godini i prvom kvartalu 2016. godine.

Grafikon 3. Usporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora u 2015. i I. kvartalu 2016. godine (u 000KM)

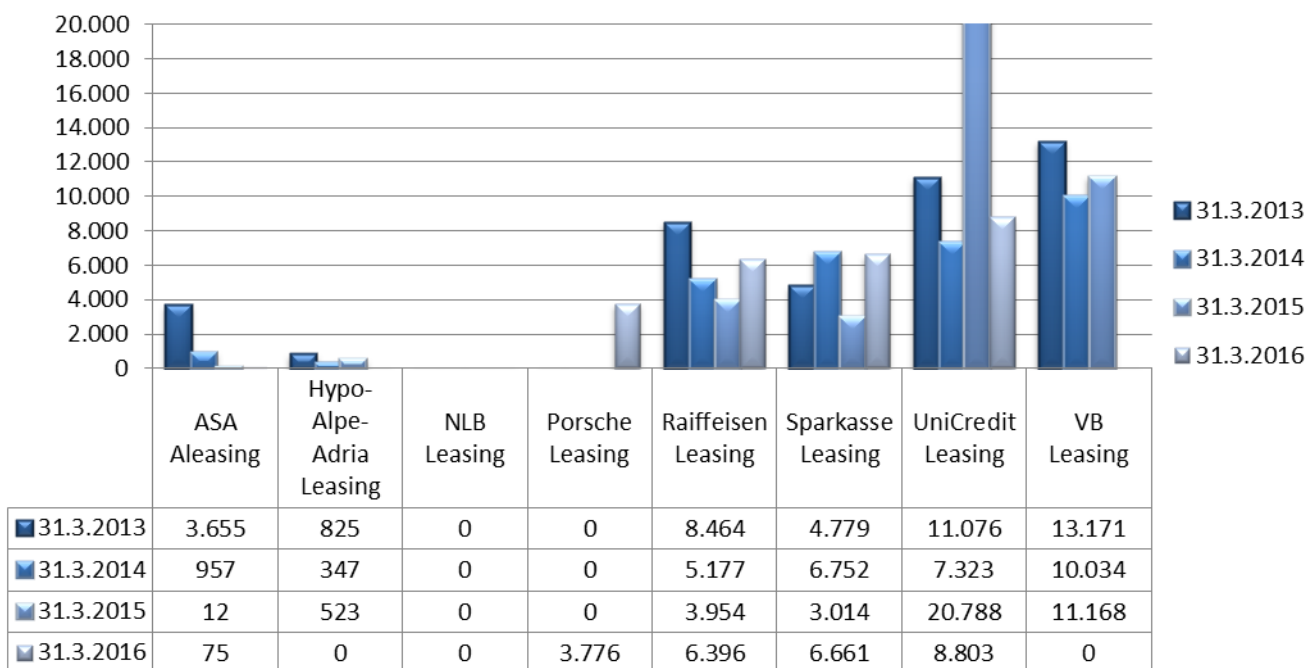

Volumen financiranja putem ugovora operativnog leasinga u I. kvartalu 2016. godine je veći za 793 tisuće KM ili 54,88% u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

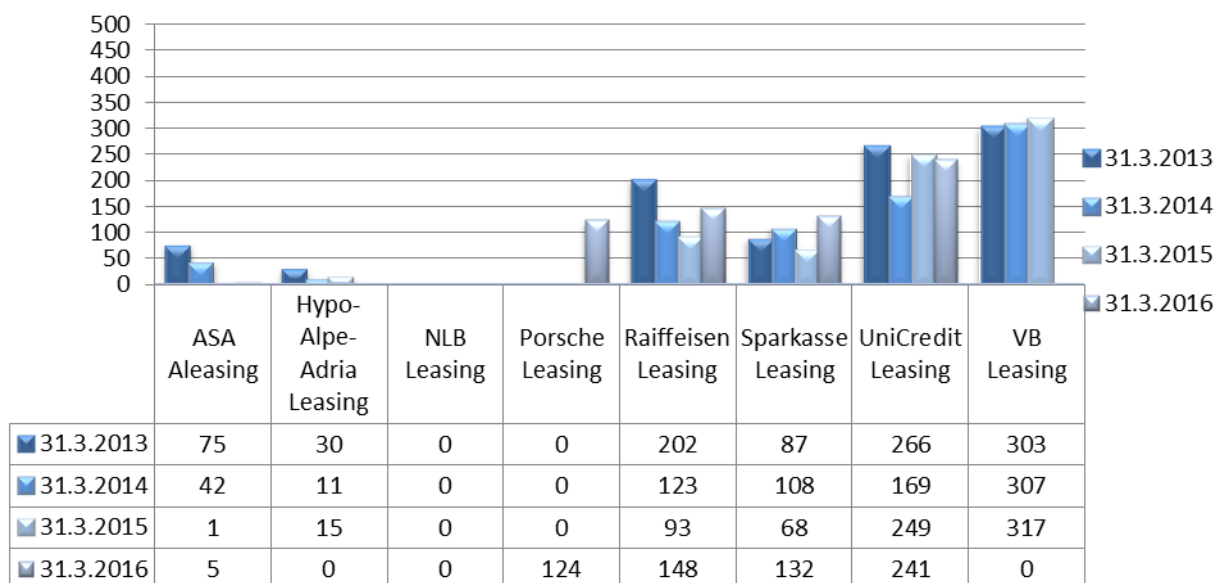
3.2. Tržišni udjel prema financijskom volumenu i broju ugovora

Usporedni prikaz pojedinačnog tržišnog udjela leasing društava prema ukupnom volumenu i broju novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga je iskazano u Grafikonima 4. i 5. Informacije.

Grafikon 4. Tržišni udjel prema volumenu (u 000 KM)

Grafikon 5. Tržišni udjel prema broju ugovora

Na temelju navedenog grafičkog prikaza je vidljivo da je kod tri leasing društva tijekom I. kvartala 2016. godine došlo do povećanja volumena novih financiranja i broja novozaključenih ugovora u odnosu na I. kvartal 2015. godine, kod tri društva je došlo do smanjenja volumena financiranja, jedno leasing društvo je započelo poslovne aktivnosti polovicom 2015. godine, dok je jedno leasing društvo u svim promatranim razdobljima bilo bez zaključenih leasing ugovora.

3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa

Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o leasingu izraženu na godišnjoj razini iskazuje se sukladno Odluci o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o financijskom leasingu.

Ukupna prosječna nominalna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene tijekom I. kvartala 2016. godine je iznosila 3,29% za kratkoročne i 5,24% za dugoročne ugovore, dok je efektivna kamatna stopa za kratkoročne ugovore iznosila 7,31%, a za dugoročne 8,38% na godišnjoj razini. Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa za navedeno razdoblje je iznosila 5,19%, a efektivna 8,35% na godišnjoj razini. U usporedbi s istim razdobljem prethodne poslovne godine kada je iskazana ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa od 6,18% i efektivna od 8,01% na godišnjoj razini, evidentno je da su leasing društva iskazala smanjenje nominalnih kamatnih stopa, dok je kod efektivnih stopa iskazano blago povećanje. Opisanu disproporciju je uzrokovala činjenica da je Agencija tijekom supervizorskih ciklusa tijekom 2015. godine svim leasing društvima nalagala korekcije po osnovi izračuna efektivne kamatne stope (primjena pogrešne metodologije), što je u konačnici uzrokovalo i činjenicu da su podaci iskazani u dva izvještajna razdoblja metodološki drugačije izračunati, te nisu u potpunosti usporedivi.

Trend smanjenja nominalnih kamatnih stopa je nastavljen i tijekom I. kvartala 2016. godine u odnosu na 2015. godinu, a isti je uzrokovan niskom vrijednošću varijabilnog indeksa (EURIBOR) za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i smanjenom potražnjom za leasing proizvodima i činjenicom da je krajem prethodne i početkom tekuće poslovne godine većina tržišno aktivnih leasing društava nudila akcijske proizvode po kojima je kamata na iznos financiranja (u cijelosti ili djelomično) subvencionirana od strane dobavljača predmeta leasinga, dok je po pojedinim akcijskim proizvodima od strane osiguravajućih društava subvencionirana i naknada po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga. Iskazane oscilacije ponderiranih efektivnih kamatnih stopa po razdobljima su uglavnom uzrokovane činjenicom da izračun efektivne kamatne stope na ugovore zaključene s fizičkim osobama nije istovjetan izračunu iste u ugovorima zaključenim s pravnim osobama (u izračun iste se ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore s fizičkim osobama zakonska obveza).

U Tablici 6. Informacije iskazani su podaci o iznosu financiranja, nominalnoj i efektivnoj kamatnoj stopi za ugovore financijskog leasinga zaključene tijekom I. kvartala 2016. godine.

Tablica 6. Prosječna nominalna i efektivna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene u I. kvartalu 2016. godine

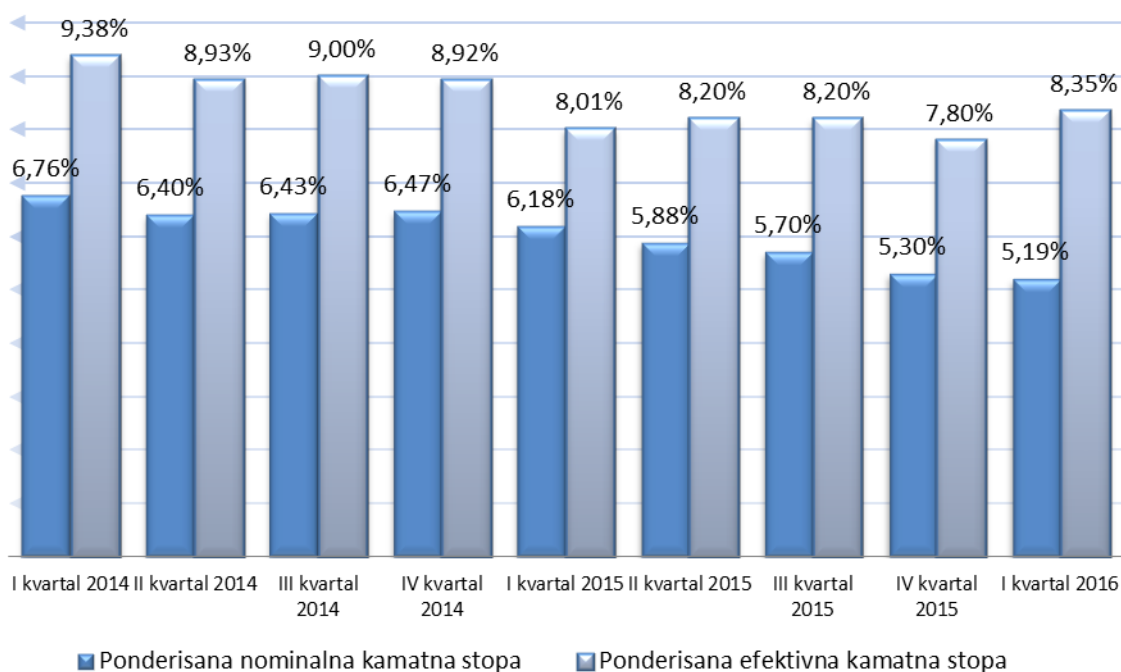
Redni broj	OPIS	Broj ugovora	Iznos financiranja u (000) KM	Ponderirana nominalna kamatna stopa	Ponderirana efektivna kamatna stopa
1.	Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	16	503	3,29%	7,31%
a.	putnička vozila	11	231	4,72%	12,24%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	3	130	3,79%	4,72%
c.	strojevi i oprema	2	142	0,51%	1,89%
d.	ostalo	0	0	0	0
1.1.	Kratkoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	16	503	3,29%	7,31%
a.	pravne osobe	14	465	3,07%	4,83%
b.	poduzetnici	1	25	5,95%	12,45%
c.	fizičke osobe	1	13	6,00%	86,34%
2.	Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	562	22.970	5,24%	8,38%
a.	putnička vozila	358	11.206	5,43%	9,04%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	152	8.665	4,86%	7,84%
c.	strojevi i oprema	52	3.099	5,54%	7,43%
d.	nekretnine	0	0	0	0
e.	ostalo	0	0	0	0
2.1.	Dugoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	562	22.970	5,24%	8,38%
a.	pravne osobe	492	20.933	5,24%	7,80%
b.	poduzetnici	13	412	6,56%	9,12%
c.	fizičke osobe	57	1.625	4,82%	15,79%
	UKUPNO (1+2)	578	23.473	5,19%	8,35%

Značajna razlika između nominalne i efektivne kamatne stope je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o financijskom leasingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika leasinga, kreiranje ugovora financijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi leasing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine leasing ugovora. Pored navedenog, na odstupanje u iznosu nominalne i efektivne kamatne stope utječe i primjena Zakona o zaštiti korisnika financijskih usluga po kojem je u izračunu EKS za ugovore financijskog leasinga zaključene s fizičkim osobama uključen i iznos naknade po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga.

U Grafikonu 6. Informacije iskazane su ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope po kvartalima.

Grafikon 6. Pregled prosječnih ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa za ugovore o financijskom leasingu po kvartalima

3.4. Prigovori korisnika leasing usluga – fizičke osobe

U razdoblju od 1.1. do 31. 3. 2016. od strane dva leasing društva su u izvješćima dostavljenim u Agenciju iskazana dva prigovora od strane korisnika leasing usluga (fizičke osobe), od kojih se jedan odnosio na neispunjenje formalnih uvjeta za korištenje financiranog predmeta leasinga (nekretnina), dok se drugi odnosio na proces prodaje prijevremeno vraćenog predmeta leasinga. Isti su iskazani sa statusom negativno riješeni prigovori (leasing društva su prigovore ocijenili kao neosnovane).

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Prema pokazateljima poslovanja leasing društava u Federaciji BiH sa 31. 3. 2016. može se zaključiti da poslovanje leasing društava tijekom prvog kvartala 2016. godine ukazuje na stabilizaciju poslovanja, što se ogleda prvenstveno u povoljnijim financijskim pokazateljima leasing društava koja nisu obustavila nove poslovne aktivnosti. Kvaliteta aktive i troškovi rezervi za gubitke, kapitalna adekvatnost te drugi financijski pokazatelji već dulje vremensko razdoblje ukazuju na stabilizaciju poslovanja. Smanjenje ukupnog volumena financiranja i broja novozaključenih ugovora predstavlja odraz ukupnog ekonomskog stanja i BiH gospodarstva u cjelini, kao i nedovoljnu aktivnost leasing društava na razvoju proizvoda koji bi zadovoljili potrebe šireg spektra korisnika leasinga. Pored navedenih činjenica, neosporan je i utjecaj lokalnih banaka koje su u vlasničkoj strukturi leasing društava ili pripadaju istoj grupaciji, a koje su uključene u proces kreiranja proizvoda i odobravanja financiranja. Utjecaj se ogleda kroz poistovjećivanje leasing proizvoda s bankarskim proizvodima, čime se neutraliziraju komparativne prednosti financiranja putem leasinga i kreira međusobna konkurentnost

bankarskih i leasing proizvoda, što može dugoročno utjecati na razvoj i ekspanziju leasing sektora, koji bi mogao biti jedan od bitnih pokretača ekonomskog razvoja u cjelini.

U okviru svojih nadležnosti vezanih za nadzor leasing društava Agencija se rukovodi načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja kod leasing društava, kao i adekvatne zaštite korisnika finansijskih usluga financiranih putem leasinga s ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti pojedinog leasing društva i djelatnosti leasinga na razini Federacije BiH.

U tijeku je proces usvajanja Izmjena i dopuna Zakona o leasingu koji je kreiran sukladno nedostacima zakonske regulative konstatirane tijekom dosadašnjeg nadzora, kao i usklađivanja s drugom zakonskom regulativom. Izmjene i dopune odnose se na: proces oduzimanja dozvole za obavljanje poslova leasinga i prestanak poslovanja leasing društava, potrebe za nadzorom drugih pravnih osoba za koja postoje saznanja i dokazi da obavljaju poslove leasinga, detaljnije definiranje ugovora o leasingu u odnosu na ugovor o zakupu, definiranje minimalnih organizacijskih zahtjeva i izdvajanje poslovnih procesa leasing društva (eksternalizacija), uvođenje novih mjera u otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti, obveza čuvanja povjerljivih podataka i izmjene vezane za prekršaje leasing društava i odgovornih osoba u leasing društvima. Dio izmjena Zakona koji se odnosi na detaljnije definiranje pojma ugovora o leasingu je kreiran po osnovi preporuka koje su dane od strane tima MMF-a i Svjetske banke u okviru Programa procjene finansijske stabilnosti BiH (FSAP). Dopune su također izvršene na temelju prijedloga dobivenih od strane Udruge društava za leasing u BiH. Izmjene Zakona su trenutno u javnoj raspravi.

Agencija će se u narednom razdoblju fokusirati na sljedeće aspekte:

- nastaviti i dalje kontinuiran nadzor leasing društava putem izvješća i kontrolama na licu mjesta,
- insistirati na kapitalnom jačanju leasing društava i internom definiranju parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- dopunjavanje zakonske i podzakonske regulative za leasing sektor koja se odnosi na djelovanje i poslovanje leasing društava,
- nadzirati usklađenost leasing društava sa zakonima i podzakonskim aktima i primjeni praksi u leasing društvima u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata,
- nastaviti praćenje aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma,
- unapređenje strukture i kvalitete podataka u Centralnom registru kredita kod Centralne banke BiH,
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova,
- unapređivati suradnju s Udrugom društava za leasing u BiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative leasing društava kao i prijedloga izmjena zakonskih propisa,
- unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama.

Aktivnosti leasing društava trebaju biti usmjerene na:

- kreiranje i dogradnja regulative za leasing društva u smislu djelovanja i poslovanja leasing društava, a posebno na pripremi i usvajanju izmjena i dopuna Zakona o leasingu,
- implementaciju zakona i zakonskih akata u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata,
- kapitalno jačanje i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- unapređenju politika i procedura u upravljanju rizicima kojima su izložena leasing društva u svom poslovanju,
- jačanje sustava unutarnjih kontrola i funkcije unutarnje revizije kao neovisne u izvršavanju svojih zadataka,
- unapređenje palete proizvoda koji se nude tržištu i pronalaženje novih kanala prodaje,
- detaljnije informiranje klijenata o proizvodima koje leasing društva nude u cilju boljeg razumijevanja i ozbiljnijeg pristupa financiranju putem leasinga i
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita kod Centralne banke.

IV. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA

Na temelju Zakona o leasingu, izdavanje dozvola za osnivanje kao i poslovanje leasing društava detaljno je uređeno podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama usvojenim od strane Upravnog odbora Agencije (objavljenim u “Službenim novinama FBiH” broj: 46/09, 46/11, 48/12, 110/12, 23/14 i 46/14), kao i uputama usvojenim od strane direktora Agencije.

Odluke Agencije kojima je definirano osnivanje-izdavanje dozvola za rad i poslovanje leasing društava su:

1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova leasinga,
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje suglasnosti leasing društvu,
3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprečavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti,
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom leasingu,
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja leasing naknade po ugovoru o operativnom leasingu,
6. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koje leasing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvješćivanja,
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društva,
8. Odluka o nadzoru leasing društava,
9. Odluka o naknadama koje leasing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH,
10. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenata,

11. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obveze jamstva,
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje financiranja putem leasing ugovora i procjenu kreditne sposobnosti,
13. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja finansijskih usluga,
14. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o finansijskom leasingu,
15. Uputa za izradu izvješća leasing društava,
16. Pravila postupanja ombudsmana za bankovni sustav u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Broj: U.O.-83-4/16

Sarajevo, 31. svibnja 2016.

PRILOZI

Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima na dan 31. 3. 2016.

Redni broj	Naziv leasing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja FBA licencije	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	Trg Međunarodnog prijateljstva 25	Aida Rifelj	+ 387 33 255 364	22.03.2010.	5	www.asa-aleasing.ba
2.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg Solidarnosti 2a, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 789 345	19.03.2010.	7	www.nbleasing.ba
3.	PORSCHE LEASING d.o.o.	Trg međunarodnog prijateljstva 24, Sarajevo	Dejan Stupar	+ 387 33 257 147	28.05.2015	9	-
4.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne bb, Sarajevo	Munir Čengić	+ 387 33 254 354	19.01.2010.	33	www.rlbh.ba
5.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7, Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.02.2010.	17	www.s-leasing.ba
6.	UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	Ložionička 7, Sarajevo	Izmira Aličić-Tuka	+ 387 33 721 750	16.03.2010.	38	www.unicreditleasing.ba
7.	VB LEASING d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+ 387 33 276 280	12.01.2010.	19	www.vbleasing.ba
					UKUPNO	128	

Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava na dan 31. 3. 2016.

LEASING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	% udjela
ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,82%
	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,18%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
PORSCHE LEASING d.o.o.	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100,00%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	49,00%
SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	UNICREDIT BANKA d.d. Mostar	100,00%
VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava sa 31. 3. 2016. (u 000 KM)

Dani kašnjenja	Stopa rezerviranja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,05%	50.775	25	2.355	2.380
60-90	5%	2.852	143	2.710	2.853
90-180	10%	0	0	0	0
180-270	30%	0	0	0	0
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	0	0	0	0
UKUPNO		53.627	168	5.065	5.233

Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski leasing sa 31. 3. 2016. (u 000 KM)

Dana kašnjenja							Rezerve			
	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (pokretne stvari)	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,50%	0,50%	270.687	30.532	67.312	4.735	337	24	1.887	2.247
60-90	10%	10%	15.919	2.741	2.062	518	206	52	443	701
90-180	50%	50%	2.381	1.563	835	183	418	92	484	993
preko 180	100%	75%	1.791	202	1.790	74	1.790	56	0	1.846
preko 360	100%	100%	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO			290.778	35.038	71.999	5.510	2.750	222	2.814	5.787

Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja (u 000 KM)

Red Broj	OPIS	31.12.2015		31.3.2016		INDEKS 31.3.2016/3 1.12.2015
		Iznos	% u ukupnoj aktivi	Iznos	% u ukupnoj aktivi	
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	6.359	1,37%	9.782	2,21%	154
2.	Plasmani bankama	16.544	3,56%	9.142	2,06%	55
3.	Potraživanja po financijskom leasingu, neto	334.238	71,89%	320.029	72,17%	96
3a)	potraživanja po financijskom leasingu, bruto	383.874	82,56%	369.242	83,27%	96
3b)	rezerve za gubitke	5.524	1,18%	5.787	1,30%	105
3c)	odgođeni prihodi po osnovi kamata	43.529	9,36%	42.864	9,67%	98
3d)	odgođeni prihodi po osnovi naknada	582	0,13%	562	0,13%	97
4.	Potraživanja od supsidijarnih osoba	2	0,00%	2	0,00%	100
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	31.517	6,78%	31.544	7,11%	100
5a)	materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	9.845	2,12%	9.674	2,18%	98
5b)	materijalna i nematerijalna imovina -operativnog leasinga	41.460	8,92%	42.561	9,60%	103
5c)	ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	5.469	1,18%	5.501	1,24%	101
5d)	ispravka vrijednosti-operativni leasing	14.319	3,08%	15.190	3,43%	106
6.	Dugoročne investicije	50	0,01%	50	0,01%	100
7.	Ostala aktiva	76.161	16,40%	72.904	16,44%	96
7a)	Zajmovi, neto	49.114	10,56%	48.394	10,91%	99
7a1)	zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	54.424	11,70%	53.627	12,09%	99
7a2)	rezerve za zajmove	5.310	1,14%	5.233	1,18%	99
7b)	Zalihe	16.796	3,61%	15.600	3,52%	93
7c)	ostala aktiva	10.251	2,22%	8.910	2,01%	87
	UKUPNA AKTIVA	464.872	100,00%	443.453	100,00%	95
	PASIVA					
9.	Obveze po uzetim kreditima, neto	407.307	87,60%	386.263	87,10%	95
9a)	obveze po kratkoročnim kreditima	15.246	3,28%	20.127	4,54%	132
9b)	obveze po dugoročnim kreditima	392.205	84,35%	366.287	82,60%	93
9c)	unaprijed plaćeni troškovi i naknada	144	0,03%	151	0,03%	105
10.	Ostale obaveze	10.284	2,23%	9.317	2,10%	91
	UKUPNO OBVEZE	417.591	89,83%	395.580	89,20%	95
11.	Temeljni kapital	51.526	11,08%	51.525	11,62%	100
12.	Rezerve	364	0,08%	2.260	0,51%	621
13.	Akumulirana dobit/gubitak	-4.609	-0,99%	-5.912	-1,33%	128
	UKUPNO KAPITAL	47.281	10,17%	47.873	10,80%	101
	UKUPNO PASIVA	464.872	100,00%	443.453	100,00%	95
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	123.543	26,57%	116.477	26,27%	94
	Novi otpis (+)	12.913	2,78%	875	0,20%	7
	Naplata (-)	7.443	1,50%	865	0,20%	12
	Trajni otpis (-)	12.536	2,70%	2.825	0,64%	23
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	116.477	25,16%	113.662	25,63%	98

Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	31.3.2015		31.3.2016		INDEKS 31.3.2016/ 31.3.2015
		Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	
	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	6.939	52,82%	6.202	55,95%	89
1a)	kamate po finansijskom leasingu	4.343	33,06%	4.635	41,82%	107
1b)	kamate na plasmane bankama	691	5,26%	83	0,75%	12
1c)	naknade (za obradu leasing zahtjeva itd.)	310	2,36%	281	2,54%	91
1d)	ostali prihodi po kamatama	1.595	12,14%	1.203	10,85%	75
2.	Rashodi po kamatama	2.837	21,60%	2.284	20,61%	81
2a)	kamate na pozajmljena sredstva	2.777	21,14%	2.242	20,23%	81
2b)	naknade za obradu kredita	60	0,46%	42	0,38%	70
2c)	ostali rashodi po kamatama	0	0,00%	0	0,00%	0
3.	Neto prihodi od kamata	4.102	31,23%	3.918	35,35%	96
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	6.197	47,18%	4.882	44,05%	79
4a)	naknade za izvršene usluge	7	0,05%	2	0,02%	29
4b)	naknade od operativnog najma	2.943	22,40%	2.755	24,86%	94
4c)	prihodi od prodaje leasing objekta, neto	0	0,00%	2	0,02%	100
4d)	ostali operativni prihodi	3.247	24,72%	2.123	19,15%	65
4d)1	prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	943	7,18%	424	3,83%	45
4d)2	prihodi od opomena	126	0,96%	138	1,25%	110
4d)3	ostalo	2.178	16,58%	1.561	14,08%	72
5.	Operativni rashodi	8.069	61,43%	7.203	64,99%	89
5a)	troškovi plaća i doprinosa	1.536	11,69%	1.778	16,04%	116
5b)	troškovi poslovnog prostora	4.145	31,55%	2.597	23,43%	63
5c)	ostali operativni rashodi	2.388	18,18%	2.828	25,51%	118
6.	Troškovi rezervi za gubitke	1.234	9,39%	828	7,47%	67
6a)	troškovi rezervi za gubitke finansijski leasing	987	7,51%	828	7,47%	84
6b)	troškovi rezervi za gubitke zajam	247	1,88%	0	0,00%	0
7.	Dobit prije poreza	996	7,58%	769	6,94%	77
8.	porez na dobit	71	0,54%	106	0,96%	149
9.	Neto dobit	925	7,04%	663	5,98%	72

Prilog 7. Rangiranje bilančne sume

31.12.2015					31.3.2016					
Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udjel 2014.	Kumul. učešće	Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udjel 2015.	Kumul. učešće	Indeks bilančne sume
1.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	146.988	31,62%	31,62%	1.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	147.254	33,21%	33,21%	107
2.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	137.402	29,56%	61,18%	2.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	127.520	28,76%	61,96%	87
3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	97.905	21,06%	82,24%	3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	84.584	19,07%	81,04%	86
4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	52.537	11,30%	93,54%	4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	52.269	11,79%	92,82%	99
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	18.897	4,06%	97,60%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	17.733	4,00%	96,82%	94
6.	Asa ALeasing d.o.o. Sarajevo	9.217	1,98%	99,59%	6.	Asa ALeasing d.o.o. Sarajevo	8.035	1,81%	98,63%	87
7.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	1.926	0,41%	100,00%	7.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	6.058	1,37%	100,00%	315
UKUPNO		464.872	100,00%		UKUPNO		443.453	100,00%		95

Prilog 8. Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja na dan 31. 3. 2016. (u 000 KM)

Redni broj	Leasing društvo	Ukupni kapital (000 KM)	Rang po ukupnom kapitalu	Neto dobit/gubitak (000 KM)	Rang po neto dobit/gubitak	Plasmani IQ 2016. godine (000 KM)	Rang po plasmanima u IQ 2016. godine	Broj ugovora u IQ 2016. godine	Rang po broju ugovora IQ 2016. godine
1.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	3.059	6.	-128	5.	75	5.	5	5.
2.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	7.660	3.	-889	7.	0	-	0	-
3.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	1.543	7.	-146	6.	3.776	4.	124	4.
3.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	14.732	1.	532	2.	6.396	3.	148	2.
4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	4.472	5.	223	3.	6.661	2.	132	3.
5.	Unicredit Leasing d.o.o. Sarajevo	9.398	2.	113	4.	8.803	1.	241	1.
6.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	7.009	4.	958	1.	0	-	0	-
8.	Hypo Leasing d.o.o. Banja Luka *	-	-	-	-	0	-	0	-
	UKUPNO	47.873		663		25.711		650	

* Plasmani ostvareni putem poslovnica u FBiH